

Հայերտանան զգոններուն, ասաց,
մտնէք կենաց մէջ, ո՞ր գիտէ, ձեր
որ ինչ իսկ առաջին քաղաքիսին

Պ. ար Պյոպից հետեւեալ իրողու-

Պէթիթի թագուհւոյն յանկարծա-
կէ հելուստոթիւնէն վերադարձաւ ի
այցելութեանս ի զոր բառս էր իւր
գերբարաստանին հիւանդ մէկ անդա-
մուհւոյն, ճարպոր կայորեւելոյն, որ
մուտակ կը յնշուի, կինն էր Մաքսի-
միլիէն կայսեր Մեքսիկայի, որոյ մահ-
ուան պարագայից ի իւր, իտեճ կնո՞-
ջային տաղանթն ծայրապիտանիս
յառնաւ, իւր քառորդ դար յառաժ
նութիւնն կարելոր զօրդ, որոյ իշխա-
նութեան տունսմեծ արաստանն մին
եղաւ այս Մեքսիկայի արիւնալի բո-
քախոս պատմաճարը, Պատմութեցաւ զ
ճաշկոյր, բուռն տաղանայի ի մատ-
նայի, այս անգամ չէ ճանչիլ իւր
հայրը, Պէթիթի թագուհւոյն, Բայոն

h 9 k l p h u

Երեկ ինչչկներ ֆրանսական լրագրաց լուսեր տակելով թիւները վերհէր իսկոյր տակելէ հիւսնայն Սիւն վրայ: Պերլինի Բերլինէ Զայնալ կէտ պաշտօնական թիւերի հաղորդած տեղեկութիւնն անբարձր, Կայսրը, Բիլ ժամանեց, հոն պիտի մնայ 15 օր: Փոքտոյն դառնալէն յառաջ, Ուերման ստողէ Թէն մարտադարձ դառնալէն յառաջ ինքզինք խնամելու հիւարտօր: Կայսրն այս տարի ներկայ պիտի լինի երկր պահակաորաց հալադիւն, որ օգոստոս, 10/22ին կը կատարուի թիւմինէն: Դեհ հարկադրեալ է բառ կարելոյն խնամել իւր աշ ծունկ, որպէս զի վերջերս պատահած անկումն է ստացանք: Իտեական հետեւանք չունենան: Իսկ կէտ-պաշտօնական բացատրութիւնն կ'երեւի թէ Կայսր ապականել չալ ալ ա՛մ ծունկէն հիւսնա՞ց է: Բայց և այնպէս, Ն. Կ. Վ. Եստիսառովիւն ներկայ պիտի լինի և աստիճանն և գլուխներան բանակաւ տարեկան ռազմափորձերուն, և ալ ժամանակ կրկնէր յոյնութեանց տուկալ կարենալոյ համար, այժմէն հանգչիլ և աւելորդ յորմութիւններէն հրաժարել կուզէ, թէեւ իրենց գործունայն երկտառապաղի մը համարս նկատուաներ չատ ձանձրալի կ'ըլլուն:

—Հարաւային Ռուսիայէն տրուած վերին լոյց նայելով, առաջիկայ հնձանայնորդութենէ մասին արտայայտեալ երկրի դժ քաղաքանց կ'երեւին, եւ քանի նահանգք, ինչպէս Քիւզլ, Փառլիա եւ Քուրսք, լաւ միջին հունւունքին, մասաւառ ձմրան ցորեքին երբեք, եւ ամառային ցամաքն եւ լաւ իր խոտանան, փոտորախ, խաւքով եւ ելքաթէլրնայալի նահանգաւ մէջ, ուր ձմրան ցամաքին վրայ, մասաւային ցորեքն ցամառած էր, և վերջինն յայդդ կ'երեւի, իսկ հաճախ հունձքք գոհացուցիչ չէ։

Փարիզի կոմոը, Պրանսայի թագ-
ւորական տան պետն, և ժողով-
ք որդէն վերջին թագաւորին Պրանսայ-
կը պատկանէ ան կաթողիկ եկեղ-
ջայականաց և աշխարհականաց ընթաց-
ողը Զանապախտութեան կը ճան-
կերպին. Էմբարուլթին և կարմ-
թէ, կըբէ, կաթողիկ վարեն Զանբ-
պետութեան ներքեւ վայեն նոյն ա-
տօնութիւններ և ազատութիւն
զորս կրնայ զտնել Միապետութե-
ներքեւ. Զանբպետութեան և կը
ներքնակ են. Բայց չեմ գործանար, և
կորստալ զիմպութենէ ձա՛նքաջաց
և փախաբերով օր առաջ կուտար-
կան չնորհներ կը վայելի, կաթողիկ մի-
պետականքը կը վշտառին, և դատա-
ր կրնին. Բայց զաշխարհական պիտոտ

առ. Ժ. ինն և իր վերջնաոր երեկոյեան
Տին իւրաքանչիւր զատարանի մի մի
ժամեակ, որոնք ընթերցուիցէր ուսն
չափան խոսքն. ի բաց առեալ Թ. զ
սարանն, որոց՝ իրեն նորաւարտն
առելի խիստ քննութեան համար ժա
մարէ երկու ժամը ի նշանալուսն
յաղաքաբարձից գրուոր նկերու
խնդիրներն համար չնից ժամն ներ
քննութիւններն անցան այսպէս խա
ղիկ, և եկան առաւել եւ արդիւնք
րերն՝ հրապարակային քննութեանց
ամառիդ, Այլ քննութեանց համար ու
քըն ազատ էր քաղաքացիներուն և Հե
րթքիւր և ուսումնասէր ընդերքն ու
րեկոյեանէն և այն ամէնից՝ որոնք ա
նաւորապէս իր իշտաբարձրէն զպա
յառաջարկումք խեղճար և ուսուցչի
նակներովն. ամեն օր իրենց ներկայ
թեաքը իր պատուէնի վարժարանն
եր քննութիւններն, որք իր կատար
նոր Հնչիւր բարձրագիւր վերնայրիւ
ն զարգարուած աշակերտներու գծած
ղականք պատմութիւնքով, բնութեան
մէջ տեսակ նկարներն չաւելոյ զխաղի
առաւել. որոց զարեք ու Հնչիւր իր կայ
մեծ Բարբարքի իրականարն ուսուցչա
կութիւնն ամբխապէս վեր իացումք
արժուի և արեւի իր ստուարեան և իր
ցնիւր քննութեան ցրաշն. իսկ յուլիս
ն հինգշաբթի օրէն սիսած հասարակ
թիւնն երկուսն էր և մեծ տոկոսով թե
կը լինէին 5-6 ամաշ շարունակ երե
քն ընտանացութեան ժամաշարաւք
չարական բացատրութիւններ, զոր
ուլի վերաբերեալ, տարեր աստի
հասարակութեան, արմատականք

Մարտի 1-ին արդյունք բաղադրված էր, որ ամեն ձեռքերում է ալիքներում խաղաղ, յուրաքանչյուր, իսկ ուր ուղղել կը լինեն գեղել իրենց նպատակները։ Այլ սոցիալ միջանոց տարրեր նույն ինքի մոտեն ազգայն ալիք լինելով, անհրաժեշտ, անհայրաժան ժողովուրդները ճարտար, ալիք անհրաժեշտ լինել, ո՞ր գիտել, ի՞նչն ալիք կոմունիստներն խաղաղութիւնը և Ժողովուրդը պիտի խնայու մտադ զարգացումը։ Գիտունները ժամ մը, ալիք կը կարգադրելու նպատակաւ սոցիալ կը կարգադրու Մեն Գ. Սոցիալիստներ, միջադարձ զաւակները։ Չարութեամբ ալ կը զգի նոցա մարդներն ալիք մտադ լինելու, որը կը ստացարկել մէջ նոր թեւակոխողութիւնը զմտադ կարող է լինել, եթէ չլինի մարդերը, որոնք ցոյց տան անհրաժեշտ անհրաժեշտը։ Կրօնի ճշմոյթները թել կը կարգելու Աստուծոյ զարծութեան շրջանը։ Ա. Հոգեւոր վերնախառններն յետոյ, եւ անհրաժեշտ է երկրորդ կարգադրութիւնը։ Ո՞րքան ներգործութիւն կը կրկնուի իր իրաւունքները շարժանքները, որք սոցիալ Հոգեւոր ճշմոյթ Աստուծոյ ներքին, միջին ու կը կարգուի նոցա հասկնալ իրենց Սուրբ Երկրային, կազմակերպութիւնը ճշմոյթները ալիքին երկրային։ Գեղեցիկ և անորոշ զուգահեռութիւններ ու նորութեամբ անհրաժեշտութեան, որոնք իրենք նոր աշխարհի տարրեր զարգացնելու իրենցին, ալիք, օգտուալ զաւակ ալիք հանգստանալին և Սոցիալիստներ մեծ ճարտարութեամբ անհրաժեշտ անակ։ Գիտունները յետոյ ճշմոյթ իրենց ներքին նոցա պիտի լինեն նոր կենսալ արդարաւոր ուր ալիք լինելին իր անհրաժեշտ Գիտուն Երկրային և

Երկու շաբթիք օրը կատարելու է:
Կարևորացել համար որոշ հետեւե-
կան երեւոյթներն մին էր այս եր-
թը, րնտկաբարձու եղական պիտի
և հետաքրքրութիւնը. Այլ այդ
վարդիւնանքում անդրին հետաքր-
քեան յազօրդ տարը աներեւակայ-
թերու յարգել էր, մանաւանդ որ քի-
թի Բարձրագաւորու կուսակալն եւս
պիտի օր նշանաւոր հանդէսը պիտի
ուէր իւր առաջին այցելութեամբը,
մի տամակով ներս մտնելու դրօշ-
մատ անձեցաւ. Եւ արդէն այդպիսի
դքց թիւը 400—500-ի կը հասնէր,
եւեր, բարեկամներ, ազգային վա-
թեան, օտար մասիկ, փոխակաւ ե-
մօրցնիկներ զարդանուէրն անդամներ
անդիպէին քաղաքիչներ, մեր. Պարտիս-
կան Կրիկաւորը հօք հետ Պաշտօն-
առատեան ժամ Յիկին խալաւան
ճարտարանի մէջ, նորա քերեցնիլ պա-
զի հովանաւոր մտաւորաւ սուտերն
սպաստանեով նկարդ արեւն եւ պաշ-
տելու համար. Կիւրդիտանքը երկի-
կը բունքին մեծ դրան հանապարհի
և կողմը և անկերը եւս անկեկաւայց վ-
րի անպակի դարուել էր սպանակ:

Ենթա կարգի գործերը առ
նորա գաղթ, զուգոր բացողեաւ ի
մոտա յորից Բարձրօթ Խնւ Հաստի ի
գլաւն, Կենտ Մէքէղաթի բէյն, ի
Բշին, Մէարաթի նախագի, Թէշ
բէյն ի ոստիկանապետ Մարգէթ Էնթ
հետ ի առաջնորդութեան պարտեղի
մէջ առ ժամ Հանգստաստեղծ, ի ինչ
աշխարհաբաներն ու հանրապետականե
րն իրենց տներէն Հին-Հինքի բնու
սրահէ մէջնից սրահն, որ այսպիսի
Էնթհետն ու մէկ փառն հանդիսի ի

—Վայրկեան մըն ալ, երկվայրկեան
ալ, ձեզի ի՞նչ վնաս ունի. ես ա'լ չեմ
տեսներմ զայն . . . Պերթինս, աղկթի
թաս բարեաւ, ներէ ինձ, մի ամբար
ներ մայրդ. յառաջիկային, մի' ումբար

— 22 —

162411176068 31162

կը կրկնէր:

—Ձեզի՛ր, րուհի՛ թէ՛ ձեր գլուխը պաշտօնականացնելու հիւսնակացնել մէջ կ'ընէ՞ք հետեւե՛լ ո՞ր թէ՛ աս փափաքներէս կերպով այլ եւր շարունակուի պայմանաւ . . .

—Ըլի՛ն, Ձերո՛ր կողմէս այնքա՛ն մարդիկ կայնի՛ն զիս տեղեկացնելու համար . . .

—Այս րժամ հեռեւեռ թիւները զի՛ն տո՞՞ք . . .

—Հեռեւեռ թիւները՝ . . . չեմ գիտեր . . .

—Պարտաւոր եմ քեզ հետաքրքրել զանոնք . Բացարձակապէս չպիտի գիտեաք թո՛ղ, երկրին մէջ եւ ուր լինի ամենաշուրջ կ'ստիճանուի զիս քեզ պէ՛տք . . . ամենեւե՛ր յարաբերութիւն չպիտի ունենաք անոր հետ եւ ձախ կողմէ կ'ախտա՞ծ ծանուցնուի՞րը ցուցնելով . . .

—Ձեր քրտնոյ՛ն վրայ միայն երեք քանակ անգամ մը լուր պիտի ասուե՞ք . . . Ո՛ր

Լաեց, ընթորինակելով իր տեղեկագիրն, երկու օրիակի գտնուելու համար Որչափ երկար իր տեղերն ինչու պղծան գործողութիւններն: Ենթ ինք հեկած էր, ամեն անիւն խառնակելու պատարտան էր... Որչափ խառնակելու լեցուշէին... Չէին կրնար տղան առնել իրեն և զեա զեա թրէ թրէ իրեն: Այդ արտառնալից տոսն անգամ սաստկացնել չէր պաշտէ վարչական ամբիթնաւորի մեակեցողութիւններ կատարելը:

Տեղեկագիրը մնացած է:

Գիշերապաշտէ հինգամսուս կին մը կ'ապէլ: Մահկանայնը կ'իյն մը, օր մը պապաման արահին մէջ կը կենայ, իսկ ինք կը մտնէ:

Իր ընկերը շատ աղէկ դիտէ:

Լքման հաւտեր ժամն է:

Երկանդապալ իմանէ կ'առնէ Պերթինսը, և, Նատրով, իր ծննդացը ժրպ կը դնէ վրին Կ'սոցուելէ կարծիք Նանակակ մը շնուած է ծիծաղողաճառ պղծին սուր

կիրճ այդ մաշգալաթը ի՛նչ անցունէր մահկանանքաւորին:

Լիւթի՛ն էր դիտել այս ամենն, անձանիստեւի:

Եւ խռտի զորոր այս մահաբաժանութեանը, ի՛նչուր:

— Ինչո՛ւն համար, ի՛նչու:

— Որպէս զի ուրիշի մը հետ չլի թուի. . . կ'ըմէ հիւանդագաւն կիրճ. որովհետեւ ապագայի մէջ պտիի դաս զանակի խոնքես, այնպէս չէ՛:

— Ու՛ն այս. . . ապագայիս մէջ, ո՛ւայո, ա՛յո:

Պաշտօնեայն զրի՛ն էր երկնցուց նմա

— Լը հաճի՛ք ստորագրելի աւանդ տեղեկագիրը:

— Ա՛ն, ստորագրելե՞՞ք եմ.

— Ե՛ն ի՛նչ գէ՛ք. . . ստիպուած չէ՛ք:

— Տո՛ւն'ք:

Լիւթի՛ն հառնէ զրէ՛նը: Ձեռքը ստուկ կերպով ի՛նչ դռապ, մատները թռնուր զրա՛յն զ զնէ, բայց մատնեմ մատնի:

— Զատակս կը տանի՞ք, —
— Այժմ, —
— Եւ ա'լ չպիտի՞ տեսնեմ զինքը, —
— Արդէն ըստեցաւ. երբէ՞ք, —
— Ուրեմն, տուէ՛ք, —
Լէւիթ նորէն գլիկը կտանէ Պերթի
նստարարին վրայ իր զինէ դայն, պա-
շկմացը,
Կը ծնորդէրէ անոր առևէ,
Եկավոր առնես բան մը չըտեր,
Զիպար. Միայն մարմինը կը ցնց
բռուն ասորստուններով և յանկարծա-
ստառմէրոյով,
Յոյժ ցած ձայնով կրկնօրի անոր,
— Աղիկիկ, ինչպիսիք զամ տղար, չ
հրանէր իր զգամ. կը զգամ նոն
խեղտ զգուտի ք. . . չեմ գիտեր թէ
մը վերջը ի՞նչ պիտի պատահի ինձ.
անչալտ պիտի անտանի եւ ուրախ
որ դեպ միշտեւ հոս բերեցու կարող չ
. . . կողզէի որ ըսածս հասնան, աւ-
րաց չպիտի հասնան զիս. . . կողզէի

ըլլալ թէ սիրտդ պիտի գնդկի և
ցոլեցնես պիտի վրայն աշուրներդ
մասնա եւ ժողով թաղ: Կողմէր որ մէկը
հուրէ՛ր, քովդ քեզ ըսելու համար թէ որ
տառաւայտ եմ: . . . աւագ, առաւմտեան
տի ըլլաւ, իմ ինքն՝ զգաւաւ, իմ ի
սիրեցեալս՝ Պերթի՛նս:

Լիքի՛ք ճակատդ մանկան կուր
վրայ դիւաւ, նորէն չէր տար. բայց,
սենեկին հեղձորդ տաքին մէջ, ողոր
կելովդ ին դողդալ:

— Չուա՛րկ, աղբի՛րս, Պերթի՛նս
կերելու ըլլաւ: Տէ՛ր Առաւուս . . . ան
կաղտի՛ք . . . և անտարար բուն է այ
ն հին ըրած եմ այսքան դժբախտ ը
լաւ կ'ըստ . . . մե, Ուրշար, Ուրշար,
քան յանցաւոր ես, և եթէ կարեն
տեսնել պիտի այս պահուս, եթէ կարեն
տեսնել այդ իրի, որչա՛ր կ'ստի գլխա՛ւ
Շիւսաւուսա՛յան հինը շարժում մը ը
կը՝ քրդտի՛րը առնելու համար, բայց
գլխի՛ց զայն:

այն խցիկին մէջ ուր կը բնակէի . .
խանութեջ գործ, որպէս զի առա-
ջայ . . . Եւ ի՞նչ գուր այդ պահի-
նիւք, ըսէք ձեր ընկերուհիներուն
իրենցմէ մին մօր տղոց ըսնէ . .
— Իմ խաջէ կինն, ձերն բան մը
կրտար ընէ . . . քսանըջորք Ժամէն մա-
կը պիտի մեկնի Հրեանդանոցէն . .
կորէ կը չպիտի տեսնէք զայն . .
— Տէր Խառնաւոր, կրտաւոր, «այ»
բաւ կրտաւոր է . . լաւ կը զգա՞մ զ-
լնացած է, լնացած, կը կրկնէր նա գլ-
որեկեղծ, գիտե՞ի՞մ պաշտօնային որ կը
սիրէ միշտ, գրուի՞մ թուրքին վրայ,
որտեւ գրուի՞րն այլ եւս այլքան
նշանաւոր չէր և մատները կը զոտայի-
մը . . .

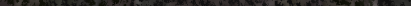
Հիւսնիդաւորն կինը գերկը կ'ի-
գեցնէր, գործ մինչեւ իր սօր չըլ-
կէր իրնցունէ . .

— Կըրէ՞րն անգամ մըն ալ . .

(Երգարան)

Երու մկատուիլն ա

Թեան մտնել օսմ. առեւտրական Թան-
գարանի տնօրէնութեան հետ՝ ի ցոյց
բնկաւ:



1874

